

Teknisk note nr. 10

20-39-årige kvinder i Danmark fordelt efter herkomst, højeste fuldførte danske uddannelse og beskæftigelsesfrekvens 1. januar 2003

Noten er udarbejdet af Claus Larsen

Rockwool Fondens Forskningsenhed

København 2005

I hvilket omfang bruger unge ikke-vestlige indvandrere- og efterkommerkvinder deres uddannelse?

Berlingske Tidende bragte onsdag den 23. november 2005 en artikel med titlen "Uddannelse giver indvandrerkvinder job". De beregninger, der ligger til grund for avisartiklen, kan ses i dette notat. De er foretaget på baggrund af registerdata i Danmarks Statistik, som har udgjort en del af datagrundlaget for Rockwool Fondens Forskningsenheds projekt "Indvandrere og deres levevilkår", der blev igangsat i 1997. En oversigt over udgivelser i forbindelse med projektet kan ses på hjemmesiden www.rff.dk.

Afsnit 1 er en omtale og sammenfatning af oversigtstabellerne i afsnit 2, der er notatets centrale del. Afsnit 3 indeholder definitioner, mens afsnit 4 henviser til udvalgte publikationer fra Danmarks Statistik og Socialforskningsinstituttet, der beskæftiger sig med uddannelse, beskæftigelse og herkomst. De anvendte kilder fremgår af afsnit 5.

Indhold

1. Resultatomtale
2. Tabelafsnit
3. Definitioner
4. Perspektivering af resultatomtalen gennem offentliggjorte resultater fra Danmarks Statistik og Socialforskningsinstituttet
5. Referencer

1. Resultatomtale

Kvinder med ikke-vestlig baggrund uddanner sig mindre end kvinder med dansk baggrund. Til gengæld er der ikke så stor forskel på, hvor mange der er i arbejde (beskæftigelsesfrekvensen), hvis de først har afsluttet en dansk erhvervskompetencegivende uddannelse.

Af de 20-29-årige kvinder i Danmark pr. 1. januar 2003 havde 4,9 % af de ikke-vestlige indvandrere afsluttet en dansk erhvervsfaglig uddannelse mod 17,6 % af de ikke-vestlige efterkommere og 25,2 % af danskerne (se *tabel 2*, antal personer er vist i *tabel 1*). 2,7 % af indvandrerne havde afsluttet en videregående dansk uddannelse mod 8,9 % af efterkommerne og 17,8 % af danskerne. (Højeste fuldførte uddannelse er opgjort 1. oktober 2002.)

Denne oversigt inddrager kun dansk uddannelse. Der findes oplysninger om udenlandsk uddannelse, men udenlandsk uddannelse kan ikke altid uden videre anvendes på det danske arbejdsmarked.

Beskæftigelsesfrekvensen for de 20-29-årige kvinder med en afsluttet erhvervsfaglig uddannelse var 74,1 % for ikke-vestlige indvandrere, 76,4 % for ikke-vestlige efterkommere og 87,6 % for danskere (se *tabel 3*). Beskæftigelsesfrekvensen for dem med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse var 69,1 % for indvandrerne, 75,4 % for efterkommerne og 84,9 % for danskerne. (Beskæftigelsesfrekvensen er andelen, der var i betalt arbejde mindst 1 time i en referenceuge ultimo november 2002.)

Tallene her i *tabel 3* siger ikke noget om, hvilke type af arbejde – indholds- og niveaumæssigt – en person er beskæftiget med.

I gruppen af 30-39-årige kvinder er andelen med en afsluttet erhvervskompetencegivende uddannelse markant højere end blandt de 20-29-årige, og det samme er beskæftigelsesfrekvensen. Helt uændret er kun beskæftigelsesfrekvensen for danske kvinder med en erhvervsfaglig uddannelse.

Der er tilstrækkeligt mange 20-29-årige ikke-vestlige indvandrere og efterkommere med en erhvervsfaglig eller videregående dansk uddannelse til, at man kan se på deltagelse på arbejdsmarkedet særskilt for indvandrere og efterkommere i hver uddannelsesgruppe. For så vidt angår de 30-39-årige, er antallet af efterkommere dog kun en tiendedel (452) af antallet af 20-29-årige efterkommere (4.718), så her er mulighederne for yderligere opdeling begrænsede.

Det er interessant at se på efterkommerne særskilt, fordi de er født i Danmark. Indvandrere, der har taget en dansk uddannelse, må også antages at være godt integrerede i det danske samfund, men der kan alligevel være andre og flere barrierer for dem på arbejdsmarkedet end for efterkommerne. Personer med dansk op-

rindelse fungerer som kontrolgruppe. Der er desuden til sammenligning, men ukommenteret, medtaget frekvenser for vestlige indvandrere og efterkommere i tabellerne.

Det er en interessant iagttagelse, at specielt efterkommerne nærmer sig danskerne, når man i *tabel 3* går fra de 20-29-årige til de 30-39-årige. Her skal dog nævnes to forbehold. Det ene – et relativt lille antal efterkommere i alderen 30-39 år – er allerede nævnt ovenfor, mens det andet går på, om der er tale om en alders- eller en generationseffekt. En alderseffekt er noget generelt, mens en generationseffekt er udtryk for, at forskellige generationer har forskellige karakteristika på relevante områder. Dette kan godt tænkes at være tilfældet her, når man tænker på de ændringer, der er sket i indvandrerbefolkningens udvikling og sammensætning i Danmark i løbet af de seneste 40 år, jf. fx Larsen (2002a).

Tabel 4 viser andelen af personer uden for arbejdsstyrken, der i statistikken defineres som værende under uddannelse. Forskelle i andele under uddannelse kan ikke forklare de forskelle i beskæftigelsesfrekvens, der trods alt er i *tabel 3*. Det skal her igen nævnes, at personer, der har haft blot én times arbejde i den referencuge ultimo november 2002, der ligger til grund for opgørelsen, bliver defineret som beskæftigede. Det gælder også studerende, så andelen under uddannelse ifølge *tabel 4* er mindre end antallet ifølge uddannelsesstatistikken.

Tabel 5 viser, at social- og sundhedshjælperuddannelsen er den mest almindelige uddannelse blandt både indvandrere efterkommere. Hhv. 17,5 % og 9,3 % af alle med en erhvervskompetencegivende uddannelse er uddannet som social- og sundhedshjælper, mens det er 4,9 % blandt danskere. Som det også nævnes nedenfor i afsnit 4 med perspektiverende citater, vil nogle uddannelser måske give lettere adgang til beskæftigelse – eller beskæftigelse på højere niveau – end andre, hvilket så også vil kunne afspejle sig i beskæftigelsesfrekvensen. Blandt ikke-vestlige indvandrere er de mest almindelige uddannelser derudover småbørnspædagog, allround-kontoruddannelse, social- og sundhedsassistent, audiologiassistent og laborant. Blandt efterkommerne er det allround-kontoruddannelse, audiologiassistent, kontoruddannelse inden for kommuner og amter, faglig uddannelse inden for administration samt butiksuuddannelse inden for tekstil. Blandt de danske kvinder er en allround-kontoruddannelse den mest almindelige uddannelse. 10,8 % af alle 20-39-årige med en erhvervskompetencegivende uddannelse har en allround-kontoruddannelse. Derefter følger småbørnspædagog, sygeplejerske, social- og sundhedshjælper, folkeskolelærer og en butiksuuddannelse inden for kolonial.

2. Tabelafsnit

Tabel 1 (antal) og *tabel 2* (procent) viser hhv. 20-29-årige og 30-39-årige kvinder i Danmark pr. 1. januar 2003 fordelt på herkomst og højeste fuldførte danske uddannelse. *Tabel 3* viser beskæftigelsesfrekvensen i de enkelte grupper, mens *tabel 4* for hver gruppe viser, hvor mange procent af dem, som er uden for arbejdsstyrken, der ifølge den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS) er under uddannelse. Endelig viser *tabel 5* de mest hyppige uddannelsesretninger blandt indvandrere, efterkommere og danskere. (Definitioner og afgrænsninger fremgår af *afsnit 3*.)

Tabel 1. 20-39-årige kvinder i Danmark fordelt efter herkomst og højeste fuldførte danske uddannelse¹⁾. 1. januar 2003. Antal personer.

Dansk uddannelse	20-29 år					30-39 år				
	Ikke-vestlige indvandrere	Ikke-vestlige efterkommere	Vestlige indvandrere	Vestlige efterkommere	Dansk oprindelse	Ikke-vestlige indvandrere	Ikke-vestlige efterkommere	Vestlige indvandrere	Vestlige efterkommere	Dansk oprindelse
Højest grundskole	23.667	1.973	1.735	58	1.366	28.188	149	1.550	59	1.279
Gymnasial	1.886	1.496	70	46	1.857	325	71	42	25	536
Erhvervsfaglig	1.357	831	40	25	1.424	1.811	123	143	54	2.689
Videregående	738	418	172	29	1.005	1.511	109	341	78	2.304
I alt	27.648	4.718	2.017	158	5.652	31.835	452	2.076	216	6.808

Anm.: Totaltælling af ikke-vestlige indvandrere og efterkommere, 25 % stikprøve af vestlige indvandrere og efterkommere, 2 % stikprøve af personer med dansk oprindelse.

¹⁾ Opgjort oktober 2002.

Kilde: Rockwool Fondens Forskningsenhed på baggrund af registerdata i Danmarks Statistik.

Tabel 2. 20-39-årige kvinder i Danmark fordelt efter herkomst og højeste fuldførte danske uddannelse¹⁾. 1. januar 2003. Procent.

Dansk uddannelse	20-29 år					30-39 år				
	Ikke-vestlige indvandrere	Ikke-vestlige efterkommere	Vestlige indvandrere	Vestlige efterkommere	Dansk oprindelse	Ikke-vestlige indvandrere	Ikke-vestlige efterkommere	Vestlige indvandrere	Vestlige efterkommere	Dansk oprindelse
Højest grundskole	85,6	41,8	86,2	36,7	24,2	88,5	33,0	74,7	27,3	18,8
Gymnasial	6,8	31,7	3,5	29,1	32,9	1,0	15,7	2,0	11,6	7,9
Erhvervsfaglig	4,9	17,6	2,0	15,8	25,2	5,7	27,2	6,9	25,0	39,5
Videregående	2,7	8,9	8,5	18,4	17,8	4,8	24,1	16,4	36,1	33,8
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal personer	27.648	4.718	2.017	158	5.652	31.835	452	2.076	216	6.808

Anm., note og kilde: Se *tabel 1*.

Tabel 3. Beskæftigelsesfrekvens¹⁾ for 20-39-årige kvinder i Danmark fordelt efter herkomst og højeste fuldførte danske uddannelse²⁾. 1. januar 2003. Procent

Dansk uddannelse	20-29 år					30-39 år				
	Ikke-vestlige indvandrere	Ikke-vestlige efterkommere	Vestlige indvandrere	Vestlige efterkommere	Dansk oprindelse	Ikke-vestlige indvandrere	Ikke-vestlige efterkommere	Vestlige indvandrere	Vestlige efterkommere	Dansk oprindelse
Højst grundskole	31,4	52,5	41,3	43,1	57,3	37,9	49,7	60,8	55,9	61,2
Gymnasial	59,5	67,3	60,0	73,9	73,9	57,8	74,6	71,4	64,0	79,3
Erhvervsfaglig	74,1	76,4	82,5	84,0	87,6	80,0	82,1	89,5	83,3	87,9
Videregående	69,1	75,4	77,9	86,2	84,9	79,4	86,2	81,2	82,1	91,0
	36,4	63,4	45,9	66,5	75,3	42,5	71,2	66,4	73,1	83,3
I alt	27.648	4.718	2.017	158	5.652	31.835	452	2.076	216	6.808

Anm.: Totaltælling af ikke-vestlige indvandrere og efterkommere, 25 % stikprøve af vestlige indvandrere og efterkommere, 2 % stikprøve af personer med dansk oprindelse. Det antal personer, de enkelte procenter er baseret på, kan ses i tabel 1.

¹⁾ Opgjort november 2002. Afgrænsninger følger RAS (se afsnit 3 nedenfor). ²⁾ Opgjort oktober 2002.

Kilde: Rockwool Fondens Forskningsenhed på baggrund af registerdata i Danmarks Statistik.

Tabel 4. Personer uden for arbejdsstyrken, der ifølge den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS) er under uddannelse¹⁾. 20-39-årige kvinder i Danmark fordelt efter herkomst og højeste fuldførte danske uddannelse²⁾. 1. januar 2003. Procent.

Dansk uddannelse	20-29 år					30-39 år				
	Ikke-vestlige indvandrere	Ikke-vestlige efterkommere	Vestlige indvandrere	Vestlige efterkommere	Dansk oprindelse	Ikke-vestlige indvandrere	Ikke-vestlige efterkommere	Vestlige indvandrere	Vestlige efterkommere	Dansk oprindelse
Højst grundskole	4,1	2,7	11,4	3,8	1,9	1,2	0,4	2,8	0,5	0,2
Gymnasial	1,8	6,5	0,9	5,1	5,9	0,1	0,2	0,3	0,5	0,3
Erhvervsfaglig	0,1	0,4	0,1	1,3	0,4	0,1	0,4	0,1	0,0	0,4
Videregående	0,3	0,8	0,8	1,3	1,1	0,1	0,0	0,5	0,9	0,4
I alt	6,3	10,4	13,3	11,4	9,3	1,5	1,1	3,7	1,9	1,3
Antal personer	27.648	4.718	2.017	158	5.652	31.835	452	2.076	216	6.808

Anm., noter og kilde: Se tabel 3.

Tabel 5. De mest hyppige uddannelsesretninger blandt 20-39-årige kvinder i Danmark med en erhvervs-kompetencegivende dansk uddannelse, fordelt efter herkomst. 1. januar 2003. Procent.

Ikke-vestlig indvandrer	Pct.	Ikke-vestlig efterkommer	Pct.	Dansker	Pct.
Social- og sundheds-hjælper	17,5	Social- og sundheds-hjælper	9,3	Kontor, allround	10,8
Børneforsorgspædagog, småbørnslinien	6,1	Kontor, allround	7,9	Børneforsorgspædagog, småbørnslinien	7,4
Kontor, allround	4,6	Audiologiassistent	5,5	Sygeplejerske	5,7
Social- og sundhedsassistent	4,1	Kontor, kommuner/amtskommuner	5,0	Social- og sundheds-hjælper	4,9
Audiologiassistent	3,6	Administration	4,4	Folkeskolelærer	3,7
Laborant	3,4	Butik, tekstil	3,8	Butik, kolonial	2,7
I alt af alle med en erhvervs-kompetencegivende uddannelse	39,3		35,9		35,2
Alle med en erhvervs-kompetencegivende uddannelse	5.417		1.481		7.422

Anm., noter og kilde: Se tabel 3.

3. Definitioner

Beskæftigelsesfrekvens	<p>Personer i arbejde i procent af alle i en given alders- og befolkningsgruppe.</p> <p>Den beskæftigelsesmæssige status følger afgrænsninger i Danmarks Statistiks registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS). Beskæftigede er som udgangspunkt personer, som har arbejdet (mod en form for betaling) mindst 1 time i løbet af en referenceuge, som er ultimo november. Det vil fx sige, at studerende, der opfylder kriterierne for at være i beskæftigelse, klassificeres som beskæftigede. Personer på barsel og syge, som har en fast tilknytning til en arbejdsgiver, klassificeres ligeledes som beskæftigede.</p>
Erhvervsfrekvens	<p>Personer i arbejdsstyrken i procent af alle i en given alders- og befolkningsgruppe. Arbejdsstyrken består af personer i arbejde og arbejdsløse.</p>
Højeste fuldførte uddannelse	<p>(1) Grundskole, ingen eller uoplyst, (2) gymnasial uddannelse, (3) erhvervsfaglig uddannelse, (4) videregående uddannelse. (3) og (4) er erhvervskompetencegivende uddannelser. Danmarks Statistik opgør befolkningens højeste fuldførte uddannelse hvert år pr. 1. oktober.</p>
Herkomst	<p>(1) Ikke-vestlige indvandrere, (2) ikke-vestlige efterkommere, (3) vestlige indvandrere, (4) vestlige efterkommere og (5) dansk oprindelse. Begreberne følger Danmarks Statistiks definitioner.</p>
Indvandrer	<p>Født i udlandet af forældre, som begge er udenlandske statsborgere eller født i udlandet (eller den ene, hvis den anden er ukendt).</p>
Efterkommer	<p>Født i Danmark af forældre, hvoraf ingen både er dansk statsborger og født i Danmark</p>
Dansk oprindelse	<p>Født i Danmark eller i udlandet af forældre, hvoraf mindst én både er dansk statsborger og født i Danmark.</p>
Vestlige lande	<p>De 15 EU-lande før udvidelsen 1. maj 2004 samt Island, Norge, Schweiz, USA, Canada, Australien og New Zealand. Desuden Andorra, Liechtenstein, Monaco, San Marino og Vatikanstaten.</p>
Ikke-vestlige lande	<p>Alle andre lande end dem, der er nævnt under vestlige.</p> <p>Opdelingen i vestlige og ikke-vestlige lande bygger oprindeligt på definitioner, som Statistisk sentralbyrå i Norge brugte i 1990'erne. Danmarks Statistik sondrer nu også mellem vestlige og ikke-vestlige lande, men lader naturligt nok de ti nye EU-lande pr. 1. maj 2004 indgå under vestlige lande.</p>
Kilder	<p>Larsen (2002a og 2002b), Schultz-Nielsen (2002a) og Danmarks Statistik (2005a og 2005b).</p>

4. Perspektivering af resultatomtalen gennem offentliggjorte resultater fra Danmarks Statistik og Socialforskningsinstituttet

Danmarks Statistik har også beskæftiget sig med sammenhængen mellem indvandreres uddannelse og arbejdsmarkedsdeltagelse, jf. fx Danmarks Statistik (2004a), der er sammenfattet i Danmarks Statistik (2004b).

Blandt resultaterne er, at "dansk erhvervsfaglig uddannelse giver høj erhvervsfrekvens" og "dansk uddannelse giver højere erhvervsdeltagelse end medbragt uddannelse" (Danmarks Statistik 2004b).

"Forskellen mellem mænd og kvinders erhvervs- og beskæftigelsesfrekvenser er større for indvandrere end for personer med dansk oprindelse. Danske kvinder har en erhvervsfrekvens, der ligger 6 procentpoint under mændenes, mens de tilsvarende tal for vestlige indvandrere er på 9 procentpoint og ikke-vestlige indvandrere 15 procentpoint.

For efterkommere er der en mindre forskel mellem mænd og kvinders erhvervsdeltagelse end blandt personer med dansk oprindelse, idet der kun er 3-4 procentpoints forskel mellem de to køn. En del af forklaringen på dette er at forskellen på kønnes erhvervsfrekvenser er mindre blandt unge end blandt ældre. Og efterkommere fra specielt ikke-vestlige lande er meget unge" (Danmarks Statistik 2004a, side 25).

(Bemærk at Danmarks Statistiks afgrænsning af vestlige lande adskiller sig fra den, der tidligere har været brugt i Rockwool Fondens Forskningsenheds projekter om indvandrernes levevilkår, på den måde, at Danmarks Statistik efter udvidelsen af EU med ti nye lande i 2004 naturligt nok også lader dem indgå i gruppen af vestlige lande, jf. også *afsnit 3.*)

"Har man som ikke-vestlig indvandrer taget en lang videregående dansk uddannelse opnår man også beskæftigelse på samme niveau som personer med dansk oprindelse med samme uddannelsesniveau. En lang videregående dansk uddannelse giver altså bedre muligheder på det danske arbejdsmarked for beskæftigede end en erhvervsfaglig uddannelse. Der kan dog være forskel på, hvilke typer af erhvervsfaglige og lange videregående uddannelser indvandrerne vælger at tage. Nogle uddannelser vil måske give lettere adgang til beskæftigelse på højere niveau end andre" (Danmarks Statistik 2004a, side 58).

De resterende citater er hentet fra *Køn, etnicitet og barrierer for integration. Fokus på uddannelse, arbejde og foreningsliv* udgivet af Socialforskningsinstituttet (Dahl og Jakobsen 2005).

"Kønssforskellene i beskæftigelsesfrekvenserne er størst for indvandrerne og mindst for danskerne. Kønssforskellene for indvandrerne er især meget store for de 20-39-årige. Beskæftigelsesfrekvenserne er meget lave for de 20-29-årige og til dels også de 30-39-årige indvandrerkvinder sammenlignet med jævnaldrene indvandrermand. Det ser altså umiddelbart ud til, at alderen har større betydning for beskæftigelsesfrekvensen for indvandrerkvinderne end i de øvrige grupper (hvis vi ser bort fra de 60-66-årige). Det kan måske forklare med, at kvinderne midlertidigt trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet, mens de har små børn. ... Kønssforskellene er markant mindre for efterkommerne end for indvandrerne og kun lidt større end for jævnaldrende danskere. Både mandlige og kvindelige efterkommere har dog et lavere beskæftigelsesniveau end danskerne" (Dahl og Jakobsen 2005, side 47-48).

"Andelen i beskæftigelse varierer også med uddannelsesniveaue. Tabel 10 viser fordelingen på beskæftigelsesstatus for indvandrere fra Tyrkiet, Pakistan og Eksjugoslavien, som er kommet til Danmark i førskole- eller skolealderen (dvs. for indvandrere, som har gennemført deres uddannelse i Danmark) og for jævnaldrende danskere. ... For alle de viste grupper gælder, at kønssforskellene er større i gruppen uden en erhvervskompetencegivende uddannelse end i gruppen med en erhvervskompetencegivende uddannelse. Kønssforskellene varierer dog meget for oprindelseslandene" (Dahl og Jakobsen 2005, side 50).

"En dansk undersøgelse viser, at selvom de kvindelige efterkommere klarer sig bedre i uddannelsessystemet end de mandlige efterkommere, er perioden efter endt uddannelse til det første job længere for kvinderne end mændene. Endvidere er varigheden af det første job kortere for kvinderne end for mændene. Kønssforskellene med hensyn til varighed indtil første job og varigheden af første job er større for efterkommerne end danske unge ... Succes på arbejdsmarkedet for kvindelige efterkommere afhænger tilsyneladende af forældrenes uddannelse og beskæftigelsessituation, mens disse forhold har meget mindre betydning for mandlige efterkommere og unge danskere. Dette kan indikere, at forældrenes holdninger til kvinders rolle er

med til at forklare forskelle i efterkommerkvinders og danske kvinders beskæftigelsessituation. Det sidste er lidt paradoksalt i betragtning af, at undersøgelser tyder på, at kvindelige efterkommere er mere socialt mobile end mandlige efterkommere ...

Modsat efterkommerne står kvinderne noget svagere med hensyn til uddannelse end mændene blandt de indvandrere, der er kommet til Danmark som voksne. Det varierer for indvandrergupperne, hvor store kønsforskellene er inden for uddannelse. Fx har kvinderne væsentligt mindre medbragt uddannelse end mændene blandt indvandrerne med oprindelse i Tyrkiet, Somalia, Libanon og Pakistan, mens kønsforskellen blandt indvandrere fra Iran er begrænset ...

Tværsnitsdataene ... indikerer, at uddannelse i højere grad øger sandsynligheden for at være i beskæftigelse for indvandrerkvinderne end indvandrermandene ... En mulig forklaring herpå er, ... at indvandrerkvinderne med medbragt uddannelse kommer fra sociale lag og miljøer med et mindre traditionelt syn på kvinders beskæftigelse end de øvrige indvandrerkvinder ...

Tilsyneladende får vi et forskelligt billede for indvandrere og efterkommere med hensyn til betydningen af uddannelse for kvinder og mænd. Hvor uddannelse har en mere positiv effekt for kvinder end mænd blandt indvandrerne, kan noget tyde på, at det omvendte er tilfældet for efterkommerne. Det vil være interessant med mere systematiske analyser af disse sammenhænge samt analyser, som kan give forklaringer på den forskellige betydning af uddannelse for mænd og kvinder. Fx hvordan betydningen af uddannelse hænger sammen med kønsrollemønstre og holdningerne til familie- og arbejdsliv, som bliver beskrevet i et kommende afsnit" (Dahl og Jakobsen 2005, side 58-59).

"Indvandrerkvinderne har generelt en mere positiv holdning til, at kvinder arbejder uden for hjemmet end indvandrermandene" (Dahl og Jakobsen 2005, side 63).

5. Referencer

- Dahl, Karen Margrethe og Vibeke Jakobsen (2005) *Køn, etnicitet og barrierer for integration. Fokus på uddannelse, arbejde og foreningsliv*. Rapport nr. 05:01. Socialforskningsinstituttet, København.
- Danmarks Statistik (2004a) *Indvandrerne og arbejdsmarkedet*. København.
- Danmarks Statistik (2004b) *Nyt fra Danmarks Statistik* 2004:529. København.
(<http://www.dst.dk/Statistik/Nyt/Emneopdelt.aspx?si=21&msi=2>)
- Danmarks Statistik (2005a) *Statistiske Efterretninger. Arbejdsmarked* 2005:14. København.
- Danmarks Statistik (2005b) *Nyt fra Danmarks Statistik* 2005:339. København.
(<http://www.dst.dk/Statistik/Nyt/Emneopdelt.aspx?si=6&msi=2>)
- Larsen (2002a) "Indvandrerbefolkningens sammensætning og udvikling i Danmark", kap. 1 i Viby Mogensen og Matthiessen (red.) (2002).
- Larsen (2002b) "Uddannelse og danskkundskaber", kap. 4 i Viby Mogensen og Matthiessen (red.) (2002).
- Schultz-Nielsen, Marie Louise (2002a) "Indvandrernes tilknytning til arbejdsmarkedet 1985-2001", kap. 2 i Viby Mogensen og Matthiessen (red.) (2002).
- Schultz-Nielsen, Marie Louise (2002b) "Hvorfor er så mange indvandrere uden beskæftigelse?", kap. 3 i Viby Mogensen og Matthiessen (red.) (2002).
- Viby Mogensen, Gunnar og Poul Chr. Matthiessen (red.) (2002) *Indvandrerne og arbejdsmarkedet*. Rockwool Fondens Forskningsenhed. Spektrum, København.